

LOGISZTIKAI

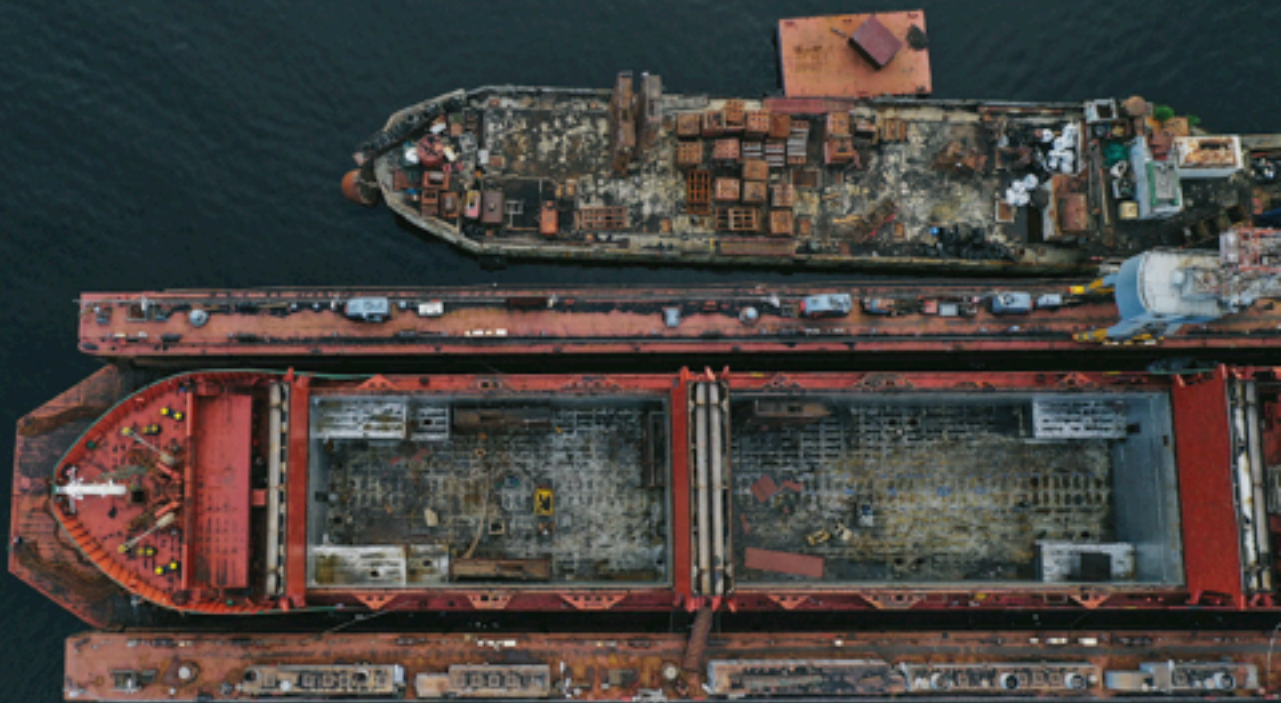
TRENDEK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOK

VII. évfolyam 1. szám 2021. november

Ellátási láncok a koronavírus-válság idején

Vállalatvezetési kultúrák a gyakorlatban

Tartalom

Főszerkesztő:

Prof. Dr. Oláh Judit

Főszerkesztő helyettes:

Dr. habil Kozma Tímea

Szerkesztőbizottság elnöke:

Prof. Dr. Popp József

MTA levelező tag

Szerkesztőbizottság elnök helyettes:

Kossa György

Gróf Tisza István Debreceni Egyetemért

Alapítvány kuratórium elnök

Megjelenésért felelős igazgató:

Dr. Tóth Róbert

A tudományos folyóirat szerkesztőbizottsága:

Prof. Dr. Benkő János – egyetemi tanár,
MATE

Prof. Dr. Heidrich Balázs – rektor,
egyetemi tanár, BGE

Prof. Dr. Illés Béla – egyetemi tanár, ME

Prof. Dr. Koltai Tamás – egyetemi tanár,
BME

Prof. Dr. Oláh Judit – egyetemi tanár, DE

Prof. Dr. Szegedi Zoltán – egyetemi tanár,
SZE.

Prof. Dr. Zéman Zoltán – egyetemi tanár,
MATE

Dr. Egri Imre – főiskolai tanár, NYE

Dr. Gyenge Balázs – egyetemi docens,
szakvezető, MATE

Dr. habil. Harangi-Rákos Mónika –
egyetemi docens, DE

Dr. habil Harsányi Endre – egyetemi
docens, DE

Dr. habil Hágén István – egyetemi
docens, EKE

Dr. habil Kása Richárd – tudományos
főmunkatárs, BGE

Dr. habil Kozma Tímea – egyetemi
docens, BGE

Dr. Kurucz Attila – egyetemi docens, SZE

Dr. Lakatos Péter – egyetemi docens,
NKE

Dr. habil Pataki László – egyetemi
docens, MATE

Dr. habil Pónusz Mónika – egyetemi
docens, KRE

Dr. Sisa Krisztina – főiskolai docens, BGE

Dr. Szijártó Boglárka – számviteli
mesterszak mentora, BGE

Dr. Túróczi Imre – főiskolai tanár, NJE

Vajna Istvánné Dr. Tangl Anita –
egyetemi docens, MATE

Előszó

Kossa György, ITK Holding Zrt. 2

Popp József: Oláh Judit, a Logisztikai trendek és legjobb gyakorlatok folyóirat főszerkesztője az MTA doktora lett 3

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.3

Ellátási lánc szekció

Can Ertugrul – Kozma Tímea: A koronavírus hatása a globális ellátási láncokra 5

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.5

Dobra Péter – Jósvei János: OEE trendek különböző technológiák esetében az autóiipari gyártás területén 12

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.12

Logisztika és kereskedelem szekció

Péterfi Csaba – Mészáros Zoltán – Gyenge Balázs: Visszutas logisztika hatékonyságának mérése és elemzés. 17

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.17

Földi Kata: Kereskedelmi márkás és akciós áruk beszerzési gyakorlata FMCG piaci üzletláncoknál 27

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.27

Szabó Endre – Balogh Antal – Magda Róbert: A beszerzés szerepe a versenyképességben, egy autóiipari szereplő példáján keresztül 31

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.31

Kovács Tünde – Bittner Beáta – Nábrádi András: Platform alapú gazdaság megítélése logisztikai vállalatok körében 37

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.37

Általános vállalati szekció

Gál István – Lencsés Enikő: A távol-keleti vállalatvezetési kultúra hatása a vállalatirányítási folyamatok változására. 40

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.40

Eke Zsolt: Gépjárműbiztosítások a válságok ideje alatt 43

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.43

Szamosköziné Kispál Gabriella – Serfőző Sándor: A pandémia hatása a budapesti közösségi közlekedésre 49

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.49

Horváthné Kőkény Annamária – Szentesi Ibolya: Online számla és annak könyvelői háttere 54

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.54

LOGISZTIKAI

TRENDEK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOK

Alapító:
Dr. Karmazin György †

BI-KA Logisztika Kft.
alapító tulajdonosa

A Logisztikai trendek és legjobb gyakorlatok kereskedelmi forgalomban nem kapható, zárt terjesztésű szaklap. Megjelenik évente 2 alkalommal.

ISSN 2416-0555 (Nyomtatott) · ISSN 2560-0362 (Online)

Főszerkesztő: Prof. Dr. Oláh Judit. Főszerkesztő helyettes: Dr. habil Kozma Tímea.

A szerkesztőség címe és elérhetőségei:

5000 Szolnok Városmajor u. 23.

Telefon: +36 30 4224 117; +36 20 480 4177 · E-mail: logisztikaitrendek@gmail.com

Felelős kiadó: BI-KA Logisztika Kft.

Az aktuális lapszámban szereplő szócikkek a kiadvány hivatalos online-felületén érhetőek el.

Oláh Judit, a Logisztikai trendek és legjobb gyakorlatok folyóirat főszerkesztője az MTA doktora lett

„Az élelmezés- és környezetbiztonság kihívásai az EU bioökonómiai stratégiájának tükrében”

DOI: 10.21405/logtrend.2021.7.1.3

A Magyar Tudományos Akadémia IV. Agrártudományok Osztálya 2021. május 26-án on-line formában szervezte meg Oláh Judit akadémiai doktori disszertációjának védését. A népes résztvevői kör egyrészt a paradigmaváltást tárgyaló előadás témájának, de leginkább Oláh Judit személyének és két és fél évtizedes tudományos munkásságának szólt.

Az MTA Agrárközgazdasági Tudományos Bizottságának és a Körforgásos Gazdaság Osztályközi Állandó Bizottságának tagjaként is hozzájárul ahhoz, hogy a biomassza alapú gazdaságról részletes képet kapjanak a téma iránt érdeklődő tudományos kutatók és oktatók egyaránt. A dél-afrikai North-West Egyetem és a lengyelországi WSB Egyetem oktatója és kutatója. 8 nemzetközi és 7 hazai tudományos szervezet tagja. Tizenhárom nemzetközi és öt hazai tudományos folyóirat szerkesztőbizottsági munkájában vesz részt. A Logisztikai trendek és legjobb gyakorlatok osztálylistás folyóirat főszerkesztője.

Oláh Judit mintegy 30 perces előadásában, amelynek „**Az élelmezés- és környezetbiztonság kihívásai az EU bioökonómiai stratégiájának tükrében**” címet adta, széles áttekintést nyújtott a vizsgált témakörrel, több megállapítása is gazdagította az agrártudományt.

Előadása elején hangsúlyozta, hogy a következő évtizedekben számos kihívás éri a világ élelmezésbiztonságát, többek között a növekvő számú globális népesség számára megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszer biztosítása, az éhezők számának csökkentése, miközben a környezeti szempontok, ezen belül a fosszilis eredetű szén bioszénnel történő helyettesítése is előtérbe került. A mezőgazdasági termelés korlátokba ütközhet a termeléshez felhasznált természeti erőforrások szűkössége és a klímaváltozás terméshozamra gyakorolt kedvezőtlen hatásai miatt. A jövőben kevesebb termőfölddel, vízzel, vegyszerrel és műtrágyával kell több élelmiszert és nem élelmiszer célú bioterméket előállítani.

A mai gazdasági folyamatokra jellemző lineáris gazdasági modellben a természeti

erőforrásokból, elsődleges nyersanyagokból állítják elő a termékeket, amelyek a használatot követően hulladékká válnak, így a bennük lévő anyag és energia örökre elveszik, kikerül a rendszerből, ezzel folyamatosan csökken a rendelkezésünkre álló nem megújuló természeti erőforrások mennyisége. A lineáris gazdaság azokra az egyirányú folyamatokra épül, amelyek a nagy tömegű termékeket és az alacsony termelési költségeket preferálják. Ez a megközelítés arra ösztönösít, hogy a szükséges alapanyagokat (elsősorban műanyagokat) relatíve olcsón szerezze be. A természeti erőforrások biztonságos elérése ma folyamatos politikai viták és nemzetközi egyezségek tárgyát képezik, ezekre a helyzetekre körforgásos (zárt anyagáramú) gazdasági modellek jelentik a kiutat.

Oláh Judit kiemelte, hogy az EU már megkezdte az átmenetet a biomassza alapú gazdaság felé. Az EU célja, hogy 2050-ig elérje a nulla nettó ÜHG-kibocsátást. Az éghajlatváltozás globális fenyegetést jelent, amit az EU önmagában nem képes megállítani. Ezért a Párizsi Megállapodással összhangban fontos a partnerországokkal folytatott együttműködés is. A fosszilis szénforrás alternatívája a biomassza, mivel a fosszilis erőforrás is egykor biomassza volt, de a geológiai folyamatok során kőszénné, földgázzá és kőolajjá alakult át 350 millió év alatt.

A biomassza alapú gazdaság világszerte növekvő mennyiségű biomasszát igényel. A kulcskérdés, hogy mekkora mennyiségű biomasszára lesz szükség a jövőben az élelmiszer-, takarmány- és egyéb célú felhasználásra? Nem világos, hogy milyen elveket indokolt követni a relatív prioritások meghatározására a biomassza nem élelmiszer célú felhasználásában. A Jelölt például arra kereste a választ, hogy a bioalapú vegyipari, egyéb alapanyag vagy bioenergia gyártása élvezzen-e elsőbbséget? A rendelkezésre álló növényi biomassza igen sokrétű, különböző módon előkészíthető, feldolgozható. A hasznosítás területén a technológiák által nyújtott lehetőségek sora egyre kifinomultabb eszközökkel folyamatosan gyarapodik.

A biomassza élelmiszer és egyéb célú hasznosításakor számolni kell azzal, hogy egyes biomasszaféleségek a korlátozottan rendelkezésre álló termőföldért versenyeznek és hosszabb vagy rövidebb időre kizárják annak egyéb célú hasznosítását (használdozat). Továbbá azt is figyelembe kell venni, hogy egy-egy biomasszaféleség többféle módon is előkészíthető, feldolgozható, így abból különböző végfelhasználásra alkalmas bioalapú termékek állíthatók elő. A biomassza hasznosítása terén kiemelt szerepe van a kutatás-fejlesztésnek és az innovációnak. Ha ezt elhanyagoljuk, akkor lemaradunk. Oláh Judit szerint a mozgásteret az Európai Unió tagállamként tett kötelezettségvállalásaink és a piaci realitások egyértelműen meghatározzák.

A Jelölt felhívta a figyelmet, hogy a megújuló energiaforrás jelenleg még drágább, mint a fosszilis alapú energiatermelés, de a környezetterhelés és stratégiai kockázatok csökkentése érdekében a kőolajárak alakulásától függetlenül is célszerű a zöld energiára váltani. A közlekedés energiaigénye függ a közlekedés szerkezetének és energiahatékonyágának alakulásától. A közlekedési szektorban a bioüzemanyag mellett az újabb energiaforrások (elektromos energia és hidrogén) elterjedése járul hozzá a fosszilis üzemanyag kiváltásához.

Kiemelte, a kutatás és az innováció kulcsfontosságú a gazdaság zöld átállásának felgyorsítása és az ENSZ 17 fenntartható fejlődési célja többségének megvalósítása érdekében. Az innovációk hozzájárulnak a gazdaság átállásához alacsony energiafelhasználás, alacsony CO₂-kibocsátás és alacsony hulladékképződés mellett a biomassza, valamint a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási melléktermékek nem élelmezés célú felhasználásához is. Az EU támogatja a fenntartható és körforgásos biomassza alapú megoldások kutatását, bemutatását és alkalmazását.

A Jelölt kérdésként fogalmazta meg, hogy milyen főbb korlátok állnak még a további fejlődés útjában az EU biomassza alapú gazdaságának fejlődésében? A

kérdésre válaszokat is adott. Például komoly akadályként említette a bioalapú termékek termelési költségeinek alakulását a fosszilis eredetű helyettesítő termékek és a világpiacon beszerezhető hasonló termékek piaci áraihoz képest. A versenyképességet számos egyéb tényező is befolyásolja, például az alapanyagok költsége, a technológia fejlettségi szintje és a bioalapú termékek támogatásának mértéke. Ezt a versenyképességi problémát súlyosbítja a projektekhez és termeléshez kapcsolódó finanszírozási nehézség, a bioalapú termékek iránt mutatott alacsony végfelhasználói tudatosság és prémium ár fizetési hajlandóság és a biomassza alapú gazdaság előmozdításához szükséges szakértelem és hálózati kapcsolatok hiánya. Véleménye szerint erőteljes vezetésre és koordinációra van szükség a biomassza alapú gazdaságban rejlő potenciál felismerése, hasznosítása és kiaknázása érdekében. Az új technológiák kidolgozása időigényes folyamat, ezért hosszú távú, egyenletes elkötelezettség szükséges a zöld technológiát preferáló szektorok erősségeinek kiaknázásához. Ebből befektetéseket, gazdasági növekedést és innovációt magában foglaló közös érdekeltségen alapuló hálózat épülhet fel további közvet-

len és közvetett munkahelyeket teremtve. Ehhez szükség van a döntéshozók és befektetők bevonására, egyebek között a regionális politika, a környezetvédelem, a mezőgazdaság, az ipar, a klímatudomány, a kereskedelem, az energia, a kutatás és az innováció területéről.

Összességében megállapítható, hogy a biomassza alapú gazdaság (bioökonómiai) különböző kérdéseit, kihívásait és dilemmáit, valamint élelmiszer-, energia- és környezetbiztonsági hatását kevésbé vizsgálták hazánkban. A biomassza globális kínálatának és -keresletének átfogó elemzése mellett kihangsúlyozta az innovatív technológiai fejlesztések és biotechnológia támogatásának szükségességét. Először elemezte tudományos alapossággal az EU bioökonómiai stratégiáját. Feltárta, hogy a gazdaságban a fosszilis eredetű energiára alapozott lineáris gazdaság helyét milyen feltételek mellett veszi át a bökonómia. Megállapította, hogy a biomassza alapú gazdaságban az élelmiszer és a takarmány előállítása továbbra is prioritást élvez, hiszen élelmiszerbiztonsági célokat szolgál. Említést érdemel, hogy az étrendváltás a jövőben nagyobb hatással lesz a földhasználatra, mint a népességnövekedés. Az élelmiszerbiztonság megteremtésében

a gabonafélék előállítása döntő szerepet játszik, ezért a gabona értéklánc mentén keletkező élelmiszerhulladékról és annak csökkentéslehetőségeiről készült kalkulációk hozzájárulnak a globális élelmiszerbiztonság javításához. A fosszilis eredetű energia és termékek (műtrágya, vegyszerek műanyag, gyógyszer) helyettesítésével előtérbe kerül a megújuló energia és nem élelmiszer célú bioalapú termékek előállításának növekvő jelentősége. A bioökonómia hozzájárul az energia- és a közlekedési ágazat, a vegyipar és az építőipar és egyéb iparágak szénmentesítéséhez.

Oláh Judit előadása sikert aratott az on-line vitaülésen résztvevő szakemberek és a Bíráló Bizottság tagjai körében is, amely támogatta az MTA doktori cím odaítélését. A Jelölt sikeres védelem nem csupán saját személynek megtiszteltetés, de az általa képviselt és művelt tudományág számára is fontos. Az agrárökonómia napjainkban nincs bővebben magas tudományos ranggal bíró tudósoknak. Ezért Oláh Judit MTA doktorrá válása az agrárökonómia rangjának növekedését, a tudományágak közötti pozíciójának erősödését is jelenti.

Prof. Dr. Popp József
egyetemi tanár, MTA levelező tagja

